

מסל'ית אלא ע"י רגלים לדבר דקושטא קאמר מוחמת רדיפת בעל הקשה קושיא זו, מוהריב"ל (ח"א סי' ג) [ד"ה ארן] ומוהרש"ד"ם (חלק א' ולפמ"ש נוחא, כיון דבערות אשה נמי איכא הוכחה ואומדנא, שההמורה, ודייקא ומנסבא, איך לך רגלים לדבר יותר מזה, ומדקאמ' כשר אלא לערות אשה, משמע דכשאר דוכתי אע"ג דאיכא נמי רגלי דעדות אשה, לא מהימן, ופרוץ, והרי נחיל דמהני ע"י רגלים לדבר ד נחיל של דבורים שאני, דהוא דרבנן.

(ה) וראיתי בשו"ת שער אפרים (סי' ק"ג), ושם הביא מוהרש"ד"ם (סי' קס"ה), בשם הרדב"ז [חלק ד' תקנה עגונות סי' כ"ב] שהשיג על מוהר"ק כראיתו שמביא מנחיל של דבורים למשוכה מ וידעו מן הרדיפה, דמשמע אע"ג שהפעלים מרדפין לפני האש נתעוררה האשה, והובא דברי מוהר"ק לעיל [פ"ח] (פ"א) ע"ש, ושה דמשמע אשה דומיא דקטן, שאין הקטן יודע רדיפת הפעלים, ואת שמיעתו כלום, כן האשה בדלא שמה.

וחכם אחד שם בתשובה שמושיג על הרדב"ז, דאדרבה נקט ק' אשה שומעת ומבהנה בין טוב לרע, ה"ז קטן, וזו היא סברא מעליא זה בתשובה שער אפרים, ז"ל ואני אומר, שיש קצת הכרח מסוגיא זו שאין מבינים, דמקשי בגמ' [נכמות קכ"א], ודלמא קמצא שכיב, ואסקו וואמרינן בגמ' דשכת [נצ:], המוציא הגב חי טמא, כל שהוא שמעניע חיוב וכר', ור' יהודא, אי מייית, קטן מספיד ליה כר', וא"כ כשאבין

פירושא דשמעתא

נאמן גם כשירודע שהפעלים וה"ה לעכו"ם היודע שמחפי ראיתי בשו"ת שער אפור דמהרש"ד"ם הביא בשם לראיתו, דנחיל מייורי בקטן כ מרדיפת הפעלים ואשה דומיא יודעת, וחכם אחד דחה, איפכא קטן דומיא דאשה שו הפעלים, וכתב עליהם דמהרמ"ק (יבמות

וגבי מליחה בעינן כנכרי שלא ידע מטיב ישראל.

(ד) וכישי"ש פ' הגזול בהרא (סי' כ"ח שם), וז"ל, ויש לי תימה כסוגיא זו [קדו:], מאי פריך רבינא לרב אשי, דאמר אין מסל"ת כשר אלא לערות אשה, והרי נחיל של דבורים, דכשר מסל"ת, ומשני שאני נחיל דקינן דרבנן הוא, דהרי נחיל של דבורים, לא איירי במסל"ת לחוד, אלא צריך אף רדיפת הפעלים אחיהם. וע"ש שהעלה מזה דאין צריך רדיפת הפעלים, אלא בכרי שיהיה יודע שלא נתיאשר הפעלים, ואע"ג דסתם לא מייאש, הכא כיון דאין לן אלא מסל"ת, להכי צריך בירור, שבוראי לא נתיאשו הפעלים, ואולי אף רש"י [ד"ה מרדפין] פ"י כן, דרגלים לדבר שהן שלן, כלומר שלא נתיאשו, ע"ש.

ומשמעות לשון רש"י אינו כן, אלא רגלים לדבר שהן שלן, היינו כיון דהפעלים מרדפים, רגלים לדבר לוח מסל"ת. וכשיטה מקובצת שם [כתובות כח. ד"ה הימנעות], וז"ל, וכפ' הגזול האמינו קטן לומר מכאן יצא נחיל זה, ומשום דהתם קנין דרבנן, וכפ"ה שהפעלים מרדפין אחריהם והם מסל"ת, רגלים לדבר דקושטא קאמר כר', הריטב"א ז"ל עכ"ל.

ומבואר דהך רדיפת בעלים, הוי רגלים לדבר דקושטא קאמר, וא"כ הדרא קושיית מוהר"ש"ל בשי"ש לדוכתיה, דמאי פריך והרי נחיל, דהא התם לא מהני פירושא דשמעתא

דשאני ישראל מומר דישראל הוא ונאמן במסל"ת גרוע, משא"כ נכרי*.
(ד) לפי מש"כ לעיל (פרק ט') דמסל"ת גרוע מהני בערות אשה בצירוף חזקה דדייקא ומנסבא, יש ליישב קושיית מהר"ש"ל (ב"ק קד'): דאמר התם רב אשי אין מסל"ת נאמן אלא בערות אשה בלבד, ופריך רבינא, והא גבי נחיל דבורים נאמן קטן מסל"ת ומשני שאני נחיל דבורים דקיניו רק מדרבנן, משא"כ א"א דאורייתא, והקשה הים של שלמה הרי נחיל איירי שהפעלים מרדפין אחריהם, א"כ יש אומדנא ששייך להם

מסל'ית אלא ע"י רגלים לדבר דקושטא קאמר מחמת רדיפת בעלים, אלא דכבר תקשה קושיא זו, מההרבי"ל (ח"א סי' ג') [ד"ה אד] ומהרשר"ם (חלק אהע"ז סי' קס"ה), ולפמ"ש נוחא, כיון דבעדות אשה נמי איכא הוכחה ואומדנא, מחמת חומר שהחמרת, ודייקא ומנסבא, אין לך רגלים לדבר יותר מזה. ומדקאמר דאין מסל'ית כשר אלא לערות אשה, משמע דבשאר דוכתי אע"ג דאיכא נמי רגלים לדבר דומיא דעדות אשה, לא מהימן, ופריך, והרי נחיל דמהני ע"י רגלים לדבר דרדיפת, ומשני, נחיל של דבורים שאני, דהוא דרבנן.

(ה) וראיתי בשו"ת שער אפרים (סי' ק"א), ושם הביא מ"ש בתשובת מהר"שד"ם (סי' קס"ה), בשם הרדב"ז [חלק ז' תקנת עגונות סי' כ"ב ד"ה עור הביא], שהשיג על מהר"ק בר"איתו שמביא מנחיל של דבורים לחשובת מיימוני, דאע"ג ידיעו מן הרדיפה, דמשמע אע"ג שהבעלים מרדפין בפני האשה, ומתוך כך נתעוררה האשה, והוכח דברי מהר"ק לעיל [פ"ח] (פ"א) ע"ש, ושהשיג מהרדב"ז דמשמע אשה דומיא דקטן, שאין הקטן יודע רדיפת הבעלים, ואע"ג דשמע אין שמיעתו כלום, כן האשה כדלא שמעה.

וחכם אחד שם בתשובה שמישיג על הרדב"ז, דאדרכה נקט קטן ואשה, מה אשה שומעת ומבחינת בין טוב לרע, ה"י קטן, וזו היא סברא מעליא כו'. וכתב על זה בתשובת שער אפרים, ז"ל ואני אומר, שיש קצת הכרח מסוגיא דמייירי בקטנים שאין מכינים, דמקשי בגמ' [נכמות קכ"א]:, ודלמא קמצא שכיב, ואסיקו ליה בשמיה, ואמרינן בגמ' דשבת [צ:]], המוציא חגב חי טמא, כל שהוא שמצניעין אותו לקטן חייב וכו', ור' יהודא, אי מייית, קטן מספיד ליה כו', וא"כ כשאביו מצניע לקטן

פירושא דשמענתא

נאמן גם כשיודע שהבעלים מרדפים אחריו, וה"ה לעכו"ם היודע שהתחשבים את הבעל, ואיתי בשו"ת שער אפרים (סי' ק"ג), דמהר"שד"ם הביא בשם הרדב"ז דחיה לראיתו, דבחול מייירי בקטן מאז שאינו מכין מרדיפת הבעלים ואשה דומיא דקטן שאינה יודעת, וחכמי אחר דחה, דאדרכה נפלא אפכא קטן דומיא דאשה שמבחינת כרדיפת הבעלים, וכתב עליהם בשער אפרים דמדאמרין כגמ' (יבמות קכ"א). דלמא

(ה) מה שהבאתי לעיל (פרק ח'), בשם מהר"ק להוכיח מנחיל דבורים, דמסל'ית

דת יהודית, אינו נאמן אלא לעדות אשה, ומשום דייקא ומנסבא, כנכרי שלא ידע מטיב ישראל.

פ' הגוזל בתרא (סי' כ"ח שם), וד"ל, ויש לי תימה כסוגיא זו בינא לרב אשי, דאמר אין מסל'ית כשר אלא לעדות אשה, והרי כשר מסל'ית, ומשני שאני נחיל דקינן דרבנן הוא, דהרי נחיל רי במסל'ית לחור, אלא צריך אף רדיפת הבעלים אחריהם. וע"ש צריך רדיפת הבעלים, אלא בכדי שיהיה ידוע שלא נתייאשו זהם לא מייאש, הכא כיון דאין לו אלא מסל'ית, להכי צריך נתייאשו הבעלים, ואולי אף רש"י [ד"ה מרדפין] פ"י כן, דרגלים לומר שלא נתייאשו, ע"ש.

רש"י אינו כן, אלא רגלים לדבר שהן שלו, היינו כיון דהבעלים זר להך מסל'ית. וכשיטה מקובצת שם [כתובות כח ד"ה הימנות], אמינו קטן לומר מכאן יצא נחיל זה, ומשום דהתם קנין דרבנן, מרדפין אחריהם והם מסל'ית, רגלים לדבר דקושטא קאמר כו', ז'.

רדיפת בעלים, הוי רגלים לדבר דקושטא קאמר, וא"כ הדרא ישי"ש לדוכתייה, דמאי פריך והרי נחיל, דהא התם לא מהני

פירושא דשמענתא

ומצופינן אומדנא זו למסל'ית, ומאי מקשה רבינא, ותריך דצ"ל דהבעלים רדפו מעט, רק כדי להוכיח שלא חתיאשו מהנחיל, אבל ליכא הוכחה שהוא שלום, ואולי אף רש"י שכתב דכשומדפין איכא רגליים לדבר שהוא שלו, כוונתו רגליים לדבר שלא החתיאש ממנו, עכ"ל.

אמנם משמעות לשון רש"י משמע דהוא רגליים לדבר וראיה שהם שלו, וכ"כ בשטמ"ק שם בשם הרשב"א דרגליים לדבר דקושטא קאמר, לפי דבוריהם תקשה קושית מהר"שד"ל, מאי מקשה רבינא, ומצאתי דכבר הקשו כן מהרבי"ל (ח"א סי' ג'), ומהר"שד"ם ומדנא ששייך להם